ՀԵՆՔԸ ՍԷՆԷ Ն. 4797 1910 ՕԳՈՍՏՈՍ 7/10 ՃՈՒՄԱ. ԻՐԹԷՍԻ 7 ԱՂԸՍԹՈՍ 1326)(15 ՇԱՒՎԱՆ 1328

30 ԲԱՐԱ

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

ԳԻՆԸ 50

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՍՊՈՆԻ ԳԻՆԸ ՓՈՓԱԳԻՐԸ — Սեռեվիկի 6 ամիս
Իսթանպոլ իլչին Գրուշ 60 35
Թաշրա իլչին » 85 45
Մէմալիքի էճնեպկիէ իլչին Ֆրանկ 20 10

ՊԱՐՇԻՆՊՈՒՀ ՎԷ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՏՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաք իլչին այրընա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلى تقسيم جاده‌سى نومرو ٦٥

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ամեն. Կ-Պատրիարք Պօղոս Թերզեանի ղեկավարութեամբը մեր ազգային գործերուն սկզբնաւորութիւնը, աւելի հոգեւորական և բարոյական եղաւ, քան քաղաքական և նիւթական։ Եւ քանի որ արդէն կրօնական հասարակութիւն մը կը կազմենք, ասոր դէմ ոչ ոք կրնայ դիտողութիւն մը ընել, մանաւանդ որ չընդունուելի է այս ուղղութիւնը՝ որ մեր հոգեւոր առաջնորդներուն, հովիւներուն կրթութեամբը կ'սկսի։ Սոյն կրօնական կրթութիւնը Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մէջ ընդհանուր է եկեղեցականներուն համար և գոնէ տարին անգամ մը կատարել հարկ դատուած է։ Անշուշտ մեր հոգեւորականներն ալ գոհ մնացած են Ամեն. Հոգեւոր Տիրոջ այս կարգադրութենէն՝ քանի որ նախ իրենք պիտի օգտուին ասոր արդիւնքներէն։

Հարկ է ըսել որ եկեղեցականութիւնը, որչափ բարձր բռնել դիտնայ իր սրբազան պաշտօնը, որչափ իւրաքանչիւր պաշտօնեայ Եկեղեցւոյ կատարեալ պարտաճանաչութեամբ վարէ իրեն յանձնուած հոգ հոգւոցը և բարի օրինակ հանդիսանայ յաչս ամենեցուն, բնականաբար այնչափ աւելի կ'ըլլայ իր բարոյական և հոգեւոր ազդեցութիւնը և իր քարոզներն ու խօսքերը աւելի ազդեցիկ կ'ըլլան, և Կրօնն ու Եկեղեցին արդեամբ աւելի կը փայլին և կը պայծառանան։ Ահա այս է պատճառը որ Կ-Պատրիարք Սրբազանը, իր պաշտօնին գլուխը անցնելուն՝ առաջին մտածումը այս եղած է։

Նորին Սրբազնութիւնը, երբ իր մէկ քանի քարոզներուն և պաշտօնական խօսակցութիւններուն մէջ կը շեշտէր Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան մէջ նշմարուած կրօնական անտարբերութիւնը և այս մասին ցաւ կը յայտնէր, անշուշտ ասոր պատճառներն ալ աչքի առջեւ կը բերէր և այնչափ չէր մեղադրեր այն աշխարհականները՝ որոնք գուցէ ամեն մասամբ սրբակրօն և պարտաճանաչ եկեղեցականութեան պակասութեանը պատճառաւ՝ կրօնական անտարբերութեան և անհոգութեան ենթարկուած են։ Կը ճանչնամ ազնիւ Տիկին մը, որ երբ նախկին Կ-Պատրիարք Սապպաղեանի օրով լսեր է թէ, յիշեալ Կ-Պատրիարքը դիտաւորութիւն ունի խրկել իւրաքանչիւր Հայ-Կաթողիկէի տունը մէկ կամ երկու քահանայ, այդ ընտանիքին հոգեւոր վիճակը քննելու և պարտականութիւնները սորվեցընելու, ըսեր է թէ՝ նախ այդ խրկուելիք եկեղեցականները կրթութեան տակ մտնան, որպէս զի իրենց հոգեւորական իշխանութեան վրայ կատարեալ վստահութիւն ներշնչել տան. ապա քննիչ կարգուին մեր կրօնական զգայութիւններուն, պարտականութիւններուն վրայ։

Շատ իրաւացի էր կարծեմ ազնիւ Տիկնոջ այս դիտողութիւնը, և այսօր Ամեն. Թերզեան Կ-Պատրիարքն է որ նկատողութեան կ'առնու սոյն կարեւոր և օգտակար կէտը, և իրեն առաջին քայլը, եկեղեցականաց կրթութեան գործով կ'սկսի։ Մեր եկեղեցականներուն մէջ կան արդարեւ առաքինութիւններով, նախանձելի ձիրքերով օժտեալներ, իրենց անձը միայն Եկեղեցւոյ և Բարւոյն նուիրողներ, սակայն կան նաեւ այնպիսիներ՝ որոնք իրենց դիրքին աւելի պատշաճ ըլլալու համար այսպիսի կրթութիւններու կը կարօտին. չէ՞ մի որ ասոնք թէպէտ բացառութիւններ կազմեն, դարձեալ արատ կը բերեն իրենց եկեղեցական սքեմին և եկեղեցականութեան։ Ամեն. Հոգեւոր Տէրը, առանց խարութեան, մեծ փափկանկատութեամբ զամենքը հրաւիրեց այս կրօնական դասերու, որոնցմէ, կը մաղթեմ իւրաքանչիւրը իր պէտքերուն համեմատ օգտուի, և տիպար եկեղեցականներ հանդիսանայ այլազգ եկեղեցականաց առջեւ և ամենուն վստահելի, բարի առաջնորդներ, սրբակրօն հայրեր ըլլան։

* * *

Իրենց Առաջնորդ-Եպիսկոպոսներէ թափուր եղող գաւառներու առաջնորդական ընտրութիւններուն վերջապէս ձեռնարկուած է, ինչպէս կ'երեւայ «Մէճմուա»յի չաբաթ օրուան թերթին մէջ Տրապիզոնէն գրուած մէկ նամակէն և անկէ առաջ սոյն թերթին միջոցաւ տրուած տեղեկութիւններէն։ Բաւական ժամանակէ ի վեր է որ թափուր կը մնան ոչ միայն Տրապիզոն, այլ Մարաշ, Կեսարիա, Մուշ և վերջին անգամ Ատանա։ Ասոնք այլ եւս չէին կրնար անհոգիւ մնալ, որոնց բարոյական և նիւթական պէտքերը այնչափ զգալի դարձած են՝ մանաւանդ վերջին տարիներուս մէջ։

Ուստի, քանի որ այս անգամ ձեռնարկուած է ընտրութիւններուն, ուշ կամ կանուխ արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ։ Սակայն այս մասին էական կէտը՝ կրօնական, ազգային և քաղաքական տեսակէտներով յարմարագոյն թեկնածուներու ցանկը պատրաստելն է։ Եկեղեցական և քաղաքական երկու տարբեր պաշտօններ են որ մէկ անձի վրայ պիտի կեդրոնանան. առաջինը երկրորդէն աւելի կարեւոր և փոխադարձաբար։ Առաջնորդ մը՝ որ Հոգեւոր հովիւ և հայր պիտի ըլլայ. Առաջնորդ մը՝ որ Կառավարութեան մօտ միջնորդ և թարգման պիտի ըլլայ ընդ մէջ Կառավարութեան և իր ժողովրդին, և ամենէն աւելի կարեւորն է՝ Սինոդի անդամ ըլլալով, եկեղեցական և տոհմային շահերուն, իրաւունքներուն պաշտպան պիտի կանգնի և գուցէ օր մ'ալ Կ-Պատրիարք ընտրուելով՝ ամբողջ Ազգին ղեկը իր ձեռք պիտի առնու։

Զեմ կարծեր որ ընտրողք, եթէ Ազգին օգուտը, Եկեղեցւոյն պատիւը, Երկրին յառաջդիմութիւնը իրաւամբ ուզեն, իրենց բարի վկայութեան քուէները, անձնական հաշիւներով, քմածին և զձուռ գաղափարներով ատան, որոնք այնպիսի արդիւնքներ յառաջ բերեն, որ եղածին վրայ քիչ վերջը նախ ընտրողք սարսուին զըղջալ։ Գաւառներու Առաջնորդները պէտք են ունենալ ճշմարիտ կրօնասիրութեան և ազգասիրութեան ոգի, ժողովուրդ մը կառավարելու ձիրք և եռանդ, քիչ շատ վարժութիւն, կամ գէթ այդ մասին յարմարութիւն, նոյնպէս երկրին պաշտօնական լեզուին և օրինաց բաւականաչափ տեղեկութիւն։ Եւ քանի որ ազգային Կ-Պատրիարք ընտրուելու կարելիութիւնն ալ կայ իրենց համար, թէ՛ պաշտօնական և թէ՛ անպաշտօն օտար յարաբերութեանց, նամանաւանդ Վատիկանի հետ յարաբերութեանց համար մէկ կամ երկու օտար լեզուներու ալ գիտակից ըլլալնին անհրաժեշտ է։

Տրապիզոնի և Մշոյ առաջնորդական ընտրութիւններուն առթիւ կը տեսնուի թէ՝ աւելի միտում կայ Մխիթարեան Վերապ. Հայրերը ընտրելու։ Դովելի է այս միտումը, քանի որ Մխիթարեանք, այլ և այլ պայմաններով, իրենց յանձնուելիք այս նոր պաշտօններուն մէջ կրնան ազգին օգտակար ըլլալ։

Բան մը միայն կը պակսի Մխիթարեանց, մանաւորապէս Վենետիկեաններուն քով, այն ալ երկրին պաշտօնական լեզուին իրենց անտեղեակ ըլլալն է. բայց շատ կարելի է որ նոյն պաշտօնին մէջ կարենան քիչ ժամանակէն այդ լեզուին վարժուիլ. սակայն լաւագոյն չէ՞ մինթէ իրենց վանքերուն մէջ ժամանակին այս լեզուն ալ սորվիլ, քանի որ կարող են և ապագային միշտ այս երկրին մէջ ուէ կերպով աշխատելու, պաշտօն վարելու առիթներն հաւանականաբար կրնան իրենց ալ ներկայանալ։ Թրքերէնը, իրենց կարծածէն շատ աւելի օգտակար է առաջնորդական և այլն պաշտօններու միջոցին, պաշտօնական յարաբերութեանց առթիւ։

Ամեն պարագայի մէջ, պէտք է ազգին կարող, գործունեայ քահանայներուն ձեռք յանձնել Առաջնորդական պաշտօնները. այդ քահանայներն ըլլան Մխիթարեան, ըլլան Զմմառեան, Անտոնեան կամ Բրօքականացի։ Բոլոր ընտրողներուն համար էական կէտը այս է, և այս անգամ ալ սոյն ուղղութեամբ իրենց քուէները տալով, կրնան իրենց բաղձանքին հասնիլ, որ է Եկեղեցւոյն պայծառութիւն, Ազգին յառաջդիմութիւն և Երկրին բարգաւաճումը։

* * *

Քահանայից կրթութեան աւարտումէն վերջ պիտի սկսուի,—ինչպէս կը գուշակուի, — ազգային ընդհանուր բարեկարգումներու մեծ գործոյն, որուն մէջ կայ եկեղեցիներու մասին նոր կարգադրութիւններ, վարժարաններու և ազգային այլեւայլ հաստատութիւններու վիճակին բարեփոխումը, գաւառական Առաջնորդաց հետ սերտ կապակցութիւն մը հաստատելու միջոցներուն ձեռք առնուիլը, ևն ևն, և ասոնցմէ ամենէն աւելի կարեւորն է Ազգային բարեփոխեալ նոր Կանոնագրին Սինոդական Հարց և Երեսփոխանաց քննութեան ըսվէն անցնելէ յետոյ պաշտօնապէս հաստատութիւնն և վաւերացումը։ Այս նոր Կանոնագիրը, ինչպէս կը լսուի, հինէն աւելի Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան կրօնական և ազգային գոյութիւնը կ'ապահովէ, իրաւանց և պարտուց սկզբունքները հաստատ հիմերու վրայ կը դնէ, Կեդրոնական Վարչութեան և Գաւառական Առաջնորդութեանց միջև ամուր կապակցութիւն մը կը հաստատէ, Աթոռապատկան և Ազգապատկան յորջորջումներէն ծագած ցաւալի անհամաձայնութիւններու և կռիւներու վերջ կը դնէ, և եկեղեցական ու ազգային ինչքերը հաստատուն հակակշռի մը ենթարկելով՝ հասոյթներն ու ծախքերը արդի վիճակէն աւելի ապահովութեան տակ կ'առնէ։

Չի կարծուիր որ այնպիսի Կանոնագիր մը անյաղթելի դժուարութեանց բաղխի այս կամ այն կողմերէ։ Այս Կանոնագիրն է որ ուղղեցոյց կամ առաջնորդ պիտի ըլլայ, թէ՛ հոս և թէ՛ գաւառները, ամբողջ Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութեան և միանգամ ընդ միշտ պիտի լուծէ ամեն տեսակ դժուարութիւնները, և նեցուկ պիտի ըլլայ Կ-Պատրիարքին, իր էական սկզբունքներովը, յօդուածներուն տրամադրութիւններովը, և մանաւանդ Կանոնագրին ուղղութեանը հետեւող Կ-Պատրիարքարանի Կրօնական և Ազգային ժողովներուն աջակցութեամբը, եթէ, — հարկ չկայ ըսելու— այն բաւական ճշդութեամբ ի գործ դրուի և միայն թուղթի վրայ չմնայ կամ այլեւայլ ստնձգութիւններու չենթարկուի։

Բերա ԴԻՏՈՂ

ՄԱՐԻԷՆՊԱՏ ՄԻՒԼԱԳԱԹԸ

Մարիէնպատատ, սատրաղամ Հագգը բաշա իլէ Ավսթրիա-Մաճար խարիճիէ նաղրը գոնթ Էրէնթալ պէյնինտէ վուգուպուլան միւլագաթ, շու էնատէ պիւթիւն Եվրոբա զագէթալարընա սէրմաէյի պահու մէգալ օլուեօր։ Բէյաֆիէօրինին տէ զանը, տէվլէթը Օսմանլիէնին, հէյէթը տիւէլիյէճէ մէվճուտ օլան իթթիֆագլարատան շու կա պու թարաֆա մէյլ իտէճէկինէ, վէ պիլխասսա Ալմանիա վէ Ավսթրիա տէվլէթլէրիյլէ սիեասի վէ ասքէրի պիր իթթիֆագա մէյեալ պուլընմըշընա տաիր օլուպ, հալպուքի պունըն՝ հիւքիւմէթը Օսմանիյէ իչին պու կիւնքի հալինտէ ասլա ուեուսմաեաճաղը, վէ պիլաքիս հիւքիւմէթը միւշարիլէյհանընա պիլճիմէ տէվլէթլէր իլէ միւսաալի պիր տօսթլըգ վէ միւնասէպաթ տաիրէսինտէ եաշատարագ, վէ հէր պիրինտէն սիեասի, ասքէրի, իգթիսատի, սանայի նօգթասըյլա իսթիֆատէ իտէրէք եալընըզ իսլահաթը խարիճիէ վէ տախիլիէսիյլէ իչթիղալ իթմէսի մուվաֆըգը մասլահաթ վէ քեարը օլարընը պէեան իտիեօրլար։ Պիզիմ տէ էֆքեարըմըզճա, պու միւթալէաթ բէք տօղրու վէ հագգը տը։ Զանթէն շէհրիմիզ թիւրքճէ ղազէթալարը տախի ալէլ ումումպու ֆիքրի պէեան իտիեօրլար։ Իմտի զիյրտէ տէրճ իթտիկիմիզ էճնէպի ղազէթալարընըն միւթալէաթը պու ճիհէթճէ էհէմմիյէթտէն արի սայըլտաղ։

* * *

«Էնտէքանտանս Պէյճ» ղազէթասընտան.

«Շու սօն օն պէշ կիւն իչինտէ, Թիւրքիանըն, Ալմանիա վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան իլէ պիր իթթիֆագը սիեասի վէ ասքէրի ագտ իթմէք նիյէթինտէ օլարընը թաստիգ իտէճէք ճիտտի պիր էմարէ զուհուրա կելմէմիշ տիր։ Պու միւնասիպէթլէ թէքրար իտէրիզ քի, Թիւրքիա իչին, մուազզամ տէվլէթլէրտէն պիրի եախոտ պիր գաչը իլէ պիր իթթիֆագը սիեասի ագտ իթմէմէսինտէ, պէօյիւք մէնֆաաթ վար տը։ Ալմանիա վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան իլէ նասըլ միւնասէպաթը սամիմանէտ պուլունաճագ իսէ, Ռուսիա, Ֆրանսա, Իթալիա վէ Ինկիլիթէրրա իլէ տէ այնի միւնասէպաթտա պուլընմասընտա պէօյիւք ֆայտէլէր մէվճուտ տը։ Զիրա հիւքիւմէթը Օսմանիէնին ուժուրը էսասիէսի՝ պիւթիւն Եվրոբանա միւթէալլիգ, եանի հալլի պիւթիւն մուազզամ տէվլէթլէրէ մէնուբ մէսէլէլէրտէն տիր։

«Թիւրքիա, մահտուտ պիր հէյէթը տիւէյիյ իւկ ագաը իթթիֆագ իմտիկինատէ, տէրագապ տիկէր պիր հէյէթը տիւէյիյ քէնտիսինէ գարչը չըգաճագ, վէ Օսմանլը պօեունտուրըլընտան գուրթուլմագ իսթէէն պիր թագըմ միլլէթլէր, արթըգ հիւքիւմէթը Օսմանիէնին իզվէթը նէֆսինի նազարը տիգգաթա ալմաեաճագ օլան պուտէվվէթլէրտէն, չիւպհէսիզ միւէսսիրէն մուավէնէթ պուլաճագլար տը։ Պունտան պաշգա, Շարգտա, Թիւրքիանըն ահվալի իճապընճա պէյն էլ տիւէլ հատիսէլէր վէ գարըշըգլըգլարըն արթմասը գապի օլտուղը հալատ, Ալմանիա, միթթէֆիգլինին մէնֆաաթլարընը էր հալ ու քեարտէ մուհաֆազաեա մէճպուր օլտուղը ճիհէթլէ, պէօյէ պիր սըրատա, Ալմանիա-Ավսթրիա-Թիւրքիա իթթիֆագընտան նէ ակրէճէլէրտէ միսթէֆին օլունապիլէճէկի սիւալ օլունապիլիր։ Տէվլէթլէր պէյնինտէ մուհիմ պիր մէվզը իշղալ իտէն Ալմանիա կիպի պիր տէվլէթ, պիւթիւն ումուրընը, մուայեէն պիր մէսէլէ իւզէրինէ իսթինատ իթտիրէմէզ։

«Ալմանիա իշին քեաֆիէյի մէսաիլի պէյն էլ տիւէլ, մանթըգի պիր սուրէթտէ եէկտիկէրինէ մէրպութ օլմագ իճապ իտէր. զիրա վագըրլար, էվրօբատա ահվալը ումումիէյի աղ չօգ ակրին սուրէթտէ թատիլ իթտիքլէրի սըրատա, քէնտիսի, հարբքեաթընտա սէրպէսթ գալմաեա մէճպուր տը։ Պու չէրայիթ տախիլինտէ պիր Ալմանիա, Ավսթրիա վէ Թիւրքիա իթթիֆագը՝ ալէագատարլար իշին պիր ֆայտէյի թէէմին իտմէկէճէկի կիպի, տէվլէթը Օսմանիէնին տէ խարիճէն չան ու չէրէֆինին արթմասընա զերրէ գատար խըտմէթ իմմէքտիզին, եալընըզ էվրօբա մուվազէնէսինի պօզաճագ տը։»

*** «Կօլուա»տա.

«Պիր գաչ հաֆթա էվվէլ, Ալմանիա զաղէթալարը, Ալմանիանըն Կիրիա մէսէլէսինէ միւտախէլէսի իմմայլինի չիտէթլէ բէտտ իթտիքլէրի սըրատա, Ալմանիա Պաշ վէքեալէթինին չայեանը թագտիր պիր մէսէք թուրմասը, պիլիասա մէնաֆիի զաթիյէսի իճապաթընտան օլարզընը սէօյլէմէյ իտիք։ Ֆիլվագը Ալմանիանըն, պու իմթիլաֆընը մէսուլիյէթլէրինի վէ նէթիճէլէրինի համի տէվլէթլէրին իւզէրինէ պրագմագլա բէք մէսրուր օլտուղընը պէտան, վէ իլավէթէն, Իսթանպօլ իլէ Պէրլին արասընտա պունտան տօլայը զաեէթ սըզը պիր եագընըզ հասլ օլաճաղընը, պունտան պաշգա, հէր վագըթտան զիեատ հաթթա էսկի ըժիմտէն տահա զիեատ, հիւքիւմէթը Օսմանիէնին, չու գարըշըգ զէմանընտա, Բրուսիանըն գարթալ գուշու հիմայէսի ալթընա կիրէճէկինի, վէ Ալմանիանըն, Իսթանպօլտաքի պիւթիւն նուֆուզընը քէմալը մէհարէթլէ թէքրար էլէ կէչիրէճէկինի պէտան իյլէմիշ իտիք։

«Օ զէմանտան պէրու վուգուա կէլէն վագըալար՝ թախմինէրիմիզի թատիգ իմմէքտէ տը։

«Թիւրքիա, պիզէ խօշ կէօրիւնմէք իշին, ըիաքեար ճէմիլէլէր, նիւվազիլէր իպրազ իտէն մէպուսան հէյէթլէրի կէօնտէրտի. պունտան պէօյլէ իսէ, էնվարընը վիէննա վէ Պէրլինէ աթթ իտիեօր, վէ Ալմանիա իլէ Ավսթրիանըն քէնտիսինտէն իսթէեէճէքլէրի պէտէլի սիւյիւնմէկէրէք, օնլարատա մուավէնէթ վէ հիմայէ պէքլէեօր։ Պու իքի պէօյիւք Ալման տէվլէթինէ, սիեասիճէ, մալիէճէ վէ սէնայիճէ, զօլ վէ ատագլարընա պաղլանմագ իսթէեօր։

«Ալմանիա, Թիւրքիաեա գարշը օլան պու հիմայէ վէ միւշավիրլիք վազիֆէսինտէ, թէվսիի թիճարէթի իշին մուխրէճլէր թէէմին իտէրէք, եալընըզ կէլեճէք իշին թէէմինաթ պուլմաեօր, վէ Ավսթրիա իլէ պիրլիքտէ Ատալար տէնիզինէ տօզրու եէնի պիր ճէրման բարմաղը իլէրի սիւրմէեօր։ իյլա, պիլա միւշքիլաթ բէք միւքէմմէլ մուավէլաթը սարրաֆիյէ իճրա իյլէմէք ֆըրսաթլարընը էլտէ իտիեօր։

«Պէօյլեճէ կէօյա պէօյիւք ֆէտաքեարլըգը մէյդանա գէլմէսի մանա գէլիր։ Ամանիա, Թիւրքիա, Ավսթրիա, Իտալիա, Պուլգարիստան, Սերբիա, Ռումանիա, Հունաստան, Մոնտէնէգրոյ, Ռուսիա, Ֆրանսա, Անգլիա, Գերմանիա, Բելգիա, Հոլանդիա, Սպանիա, Պորտուգալիա, Ամերիկա, Ճապոն, Չինաստան, Պարսկաստան, Բուլգարիա, Հարաբիական Աֆրիկէ, Գերմանական Աֆրիկէ, Գերմանական Նոր Գվինէա, Գերմանական Արևելեան Աֆրիկէ, Գերմանական Արևմտեան

ՐՈՒՄ ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՍԻ

Բաթրիգխանէճ իճթիմայ տավէթ իտիլէն Մէճլիսի ուժմուն հագդընտա, Էվվէլճէ պունդն Էմալի կէօրիւլմէտիկի կիսպի, մաղսէտ վէ իթթիխազ իտէճէկի գարար հագդընտա տախի հիւքիւմէթին հիչ պիր կէօնա մալիւմաթը օղմասըղընտան, մէճլիսի մէզքիւրդն թօղանմասընա միւսաատե իտիլմէէճէկինի, վէ հիւքիւմէթին, բաթրիգխանէ հագդընտասի մէյլքինի թէպտիլ իթտիկինէ տարր բիվայէթլէրին պիսալ ու Էսաս օլտըղընը. Ասլիէ նէզարէթի միւսթէշարը Մահմուտ Նէտիմ պէյ իլէ մէզահիպ միւտիրի Պէհա պէյ՝ Անատօլիգօս Թահիտրօմօս ղազէթասը ժուհարրիրինէ պէեան իլէմիշլէր տիր։

ԵՈՒՆԱՆ ՎԷ ՊՈՒԼԿԱՐ ԻԹԻԼԱՖԸ

Պիր ղէմանտան պէրու Եունան վէ Պուլկար հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ իթիլաֆ ազտընտան պանս օլունուեօր։ Կէչէն կիւն Ամինատա խարիճիէ նազըրը իլէ Պուլկար մասլահաթկիւզարը արասընտա իքի սահթ գատար ճէրէեան իտէն ժուլագաթը՝ պու իթթիֆագա տաիր օլտըրը պիր Ամինա ղազէթասը եազմըշ տը։ Սօֆիատա Եունան սէֆարէթինէ թայեին օլընան վէ Էվրօքատա պուլընան Մ. Բանաս, պիր ան էվվէլ մէմուրիէթինէ կիթմէսի իչին էմր ալմըշ տը։ Պու իթթիֆագա տաիր պազը չայեալար՝ Սօֆիատա տախի տէվէրան իթմէքտէ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էվրօքատա ֆրանսըզճա թահսիլ կէօրմիւշ պիր Էրմէնի-գաթօլիք գըզընը, թապիի Էրմէնի մէքթէպ եախօտ ֆամիլեալրընտա տախի մուալիմէլիք իտէպիլմէք իչին չահատէթնամէ ալմագ իւզրէ Էրմէնի բաթրիգխանէսի Ուսումնական Խորհուրդընա միւրաճաաթընտա, Էրմէնի-գաթօլիք սլտուղընտան, քէնտիսինէ նա՛սըլ չահատէթնամէ վէրիլէճէկի հագդընտա թէրէտտիւտտէ գալընտըղընը վէ պունուն իչին պիր թագըմ չարթլար տէրմիեան իտիլտիկինի «Արևելք» եազարագ։ «Հալէա պու կիսպի սըրալարտա, Էրմէնի, Էրմէնի-գաթօլիկի արասընտա թէֆրիգա արաեահաֆգմբերզ» տէեօր, վէ Ուսումնական Խորհուրդը մուահիզէ իյլէեօր։ — Ըէֆրիգիմիզին միւթաւէասընա պիզ տէ իշթիրաք իտէրիզ։ Էկէր պէօյէ պիր մուամէլէ, միւլէթտաշըմըզ օլան պիր Էրմէնի հագդընտա բաթրիգխանէմիզ թարաֆընտան վագը օլսա իտի, նէլէ՞ր տէնմէեէճէք իտի։ Ղարիպ տիր քի, Էրմէնի բաթրիգխանէսինին գավլի իլէ իճրաաթը արասընտա տաղլար գատար ֆարգ վար տը։ Պիր թարաֆտան, մէզհէպ վէ հիւրրիյէթը վիճանիյէ գարըշմահան հէր խուսուստա, միւլէթճէ իթթիֆագ վէ իթթիլաֆ նասիհաթլարը վէրիլտիկի հալտէ, սըրա կէլիեօր քի, մէզհէպ վէ հիւրրիյէթը մէզհէպիյէմիզ տէ հէքէլիը թէարրուզաթ օլուեօր, «Գաթօլիք տէյի՛լ միսին, Էրմէնի սաեըլամազսընն» կիսպի էֆքէարա խըզմէթ իտիլիեօր, վէ պիր Էրմէնի-գաթօլիք գըզընա։ մուալիմէ օլապիլմէսի իչին, չահատէթնամէ վէրիլմէք լազըմ կէլիեօրսա, Գաթօլիքլիկի պունա մանի օլուեօր։ — Տահա կէչէնլէրտէ պազը ասհապը սէրվէթի Էրմէնի-գաթօլիքլէրիմիզ, Մըսրրտա Էրմէնի միւլէթտաշլարըմըզ թարաֆընտան միւթէչէքքիլ ճէմիյէթը խայրիյէ աղա գայտ օլընտըղլարը։ Վէ Կ-Բաթրիկիմիզ, Ատանատա Եպիսկոպոս սըֆաթըյլա պուլընտըղը սըրատա, նիչէ միւլէթտաշլարըմըզը կէօնակէօն սուրէթլէրլէ գաերըմըշ օլտըղը։ Վէ պիզատն նիչէ տէֆալար միւլէթտաշլըգ վազիֆէլէրի իչքա իտիլտիկի հալտէ։ Էլան պէյն էլ միւլէթ թօխու

պիրուտէթ վէ տտավէթ պրագաճագ պազը չիրքին թապիրլէրին վէ պու հօյտա մուամէլէլէրին վուգուրինէ։ Վէ չահէտ միւլէթճէ պիր հագդը իսթէհնայինէ գալգըշըլտըղընտա, հէվան Գաթօլիքլիկիմիզին, կէօյա գապտահաթ իմիշ կիսպի եիւզիւմիւզէ վուրուլմասընա տօղրու սու թէէսսիւֆ իթմէսէք գապիլ տէյիլ տիր։ Պու սուրէթլէ պիլմէյիզ քի, պէյն էլ միւլէթ ուխուվէթ վէ իթիլաֆ նա՞սըլ օլապիլիր։

*** Մըսրը մէրխասասը Արհ. Պեարոս Եպս. Գօյուճեանընն, պազը խուսուսի իշլէրինին թէսվիյէսի իչին տահա պիր միւասէթ Բօմատա զալաճաղը՝ ալընան խապէրէտէն անլայշըլընօր։

*** Ս. Գր. Լուսաւորիչ Ուսումնարանընա Ի ամակալ թայեին օլընմագ իւզրէ, Կ-Բաթրիգ էֆ. թարաֆընտան, միւթէկէրանը միլլէթիմիզէն օն զաթա մէքթուպլար կէօնտէրիլտիկի իչիտիլմիշ տիր։ Պու զաթլար, զանընմըզճա, Արամ էֆ. Երամեան, Յովհաննէս պէյ Գուճումճեան, Միշել էֆ. Մըսրլը, Արամ պէյ Կէօչէեան, Միհրան էֆ. Երազեան վէ իսիմլէրինի էօյրէնէմէտիկիմիզ տիկէր պազըլար օլուպ, ֆագաթ պունլարըն իչպու մէմուրիէթի գապուլ իտիպ իթմէտիքլէրի հէնուզ մալիմատիլ տիր։

*** Գերդ. Յովհ. Ծ. Վ. Թումայեան՝ կէչէն հաֆթա մէէզունէն Բօմաեա ազիմէթ իթմիշ տիր։

*** Պունտան 15 սէնէ էվվէլ Պէյօղլընտա Էրմէնի Արհեստանոցը Խնամակալութիւնը թարաֆընտան սահթն ալընարագ թամիր իտիլէն վէ Օսմանլը բօսթա իտտարէսի թարաֆըրտան քիրա իլէ թութուլմըշ օլան Գալաթատա Օսմանլը պանգասը գարշըսընտա վագը պինանըն միշիմ օլարդը վէ սէնէվի 300 լիրա իճար կէթիրտիկի՝ հէօճէթլէրինտէն անլայշըլարդը հալտէ, պու քէրրէ մէյտանա պիր քիմսէ չըգարագ։ Սիրիմ մազամընտա սահթլըմըշ օլան օ արասընն վագֆ օլտըղընը վէ սահթլըշը հիյէ իլէ իճրա իտիլտիկինի պէեան իլէ, 20 պին լիրա գըյմէթինտէ պուլընան մէզքիւ արսա վէ պինայր կէրի ալմագ իւզրէ տավա աչմըշ վէ 8-9000 լիրա տա իճար խթէմէքտէ իմիշ։ Մէսէլէ մահքէմէյէ տիւշմիւշ օլուպ, եագընտա մահքէմէնին գարարը վէրիլմէք իւզրէ պուլընմըշ օլտըղընտան, իշպու պինանըն էլէն չըգմամասը իչին, թէտապկրի լազըմէնին պիր ան էվվէլ իթթիխազ իտիլմէսինի էրմէնիճէ ղազէթալար բաթրիգխանէյէ թավսիյէ իտիեօրլար։

Ղարիպ տիր քի, օն պէշ սէնէ էվվէլ, միշիմ մագամընտա սահթրմըշ, Տէֆթէրխանէ իտարէսինճէ մուամէլէյի բէսմիյէսի կէօրիւմիւշ օլան իշպու արասընն, պու կիսն վագֆ օլտըղը իտտատա օլունուեօր։ Վէ վարիտանը, միւլէթին էօքսիւզէրինէ, փուգարասընա հասը օլընմըշ օլան պու արսա վէ պինա, միւլէթին էլինտէն ալընմագ իսթէնիլիեօր։ Ըէֆիգիմիզ «Բիւանդիոն», Զարսանճագ վէ Պիթլիս կիսպի Անատօլընն իշէրլէրինտէ վէ շէհրիմիզին Էրէնքէօյ վէ Ճատը-Պօսթանը կիսպի մահէլլէրտէ պուլընան Էրմէնիլէրին արազի, չիֆթլիք վէ սահիբէսի հագդընտա, պունլարըն հագդը թասարրուֆընճա գարըշըգըզդ օլտըղը վէսիլէսիյէ մուամէլէսինճա պիր թագըմ միւշքիլաթ վէ սուի անվալ վագը օլապիլսէ պիլէ։ Գալաթանըն թամէրքէզինտէ վէ էն իշլէք նէրինտէ, պանգալար, բօսթանանէլէր վէ սահիր միւքէլլէֆ պինալար արասընտա պուլընան պիր արսա վէ պինա հագդընտա տախի Տէֆթէրխանէճէ տօղրու պիր գայտ օլմամասընա, եանսօտ պունտան 15 սէնէ էվվէլ վագը օլմըշ օլան չու մուամէլէտէ հիյէ վէ տէսիսէ գուլլանըմըշ օլտըղընա, թէճճիպ իտիեօր։ Վէ չիմտի օ արասանընն վէ պունընն իւզրէրինտէ միւլէթին բարասըյլա եաբըմըշ օլան պինանընն վագֆ մազամընտա զապթ իտիլմէք իսթէնիլմէսինտէն պաշգա, տիշ քիրասը օլարագ 8-9000 լիրա տահի պէտելի իճար իսթէնիլտիկինի պէեան իթթիկի սըրատա, «եաղմա՞ մը վար» տէեօր։

*** Էրմէնի բաթրիկի Դուրեան Սրբազան, Ս. Աստուածածին եօրթուսընը Արմաշ վանքընտա կէչիրմէք իչին, ճումա կիւնիւ Իզմիտէ կիտէճէք տիր։

*** Դաւիթ Թումանեան իսմինաէ պիր Դաշնակցականընն գաթլ իտիլտիկի վէ գաթիլին տէրտէսթ օլընտըղը՝ Վանատան պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլմիշ տիր։

ԱԶԴ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ա. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Բերա Եէշիլ փողոց թիւ 1

Ուսումնարանիս Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել Յարգոյ ծնողաց և պաշտպաններուն որ վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ Սեպտեմբեր 4ին Զորեքշաբթի օրը վանական արձանագրութեանց և դասերը պիտի սկսին ամսոյն 6/19 Երկուշաբթի օրը։

Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս մասնաւոր հոգ և խնամք պիտի տարուի հայերէնի, թուաբանի, գիրանսերէնի, ուսողական, բնագիտական և առեւտրական դիտութեանց, պիտի հաստատուի նաեւ մարմնամարզի դասընթացք մը մասնաւոր վճարմամբ։

Ցերէր դասատուները դադրած են այլեւս Ուսումնարանը դասախօսել և անոնց տեղ փորձառու և հմուտ Ցրանսացի ուսուցիչներ որոշուած են ֆրանսերէն լեզուի և դիտութեանց համար։

Դեր-Տնօրէնութեան և Ընդհանուր-Հրսկողի ամենակարեւոր պաշտօնը յանձնուած է դարձեալ փորձառու դասատիարակ-ուսուցիչ Անտոն էֆ. Թօփճեանի խնամքոց։

Բայց ամենէն աւելի քաջալերական է թէ՛ Ուսումնարանի, թէ՛ ծնողաց և թէ՛ աշակերտաց համար որ մեր սիրելի Կաթողիկոս-Պատրիարքը, Պօղոս Պետրոս ԺԴ. Թերզեան, ուսումնասէր և ճշմարիտ կրօնասէր և ազգասէր հովիւն ստանձնած է Ուսումնարանին մասնաւոր հոգն ու խնամքը և պատուական, ընտիր խնամակալ մարմնոյ մը օժանդակութեամբ ի մօտոյ պիտի հսկէ աշակերտաց բարոյական ընտիր դաստիարակութեան և ուսումնական յառաջադիմութեանը և նոր եռանդ պիտի ներշնչէ բարոյական և գիտական կեանքի ազգիս մէջ։

Ծնողք և պաշտպանք կրնան դիմել Ուսումնարանիս Տնօրէնութեան Օգոստոս ամսոյ 15էն սկսեալ ամէն Երկուշաբթի և Հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան մինչեւ կէս օր մանրամասնութեանց և պայմաններուն վրայ տեղեկութիւն առնելու համար։

Տնօրէնութիւն
Ս. Գր. Լուսաւորիչ Ուսումնարանի
10—2

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴԱՏՐԳԻՒՂ, ՄՕՏՍ.

Վենետիկի Մխիթարեանց Բարձրագոյն վարժարանը, գիշերօթիկ և ցորեկօթիկ, կը վերաբացուի առաջիկայ Սեպտ. 9ին (հին տ.)։— Վարժարանը կը մտնէ իւր ԽԱՐԴ շրջանին մէջ։

Այս տարի հրովարտակով հաստատուած Օսմ. Կրթական Նախարարութենէն իբրեւ Իտատի, արդէն տասուերկու շրջանաւարտներու վկայականները վաւերացնել և տրձանագրել տուաւ՝ պետական արուեստից և գիտութեանց ուսումնարաններուն մէջ մտնելու. իսկ մնացեալ շրջանաւարտները վարժարանին Տեսչութիւնը կը դրկէ Վենետիկ հետեւելու մասնագիտական ճիւղերու և համալսարանական շրջանին։

Վարժարանիս Յայտագրին և մանրամասնութիւններու համար դիմել ուղղակի Մխիթարեան վարժարան Դատրգիւղ, Մօտս։

Տեսչութիւն
Մխիթարեան վարժարանի
12—2

ՄԻՀԹԷՖԷՐԻԳ ՄՍԼԻՄԱԹ

Ինկիլիթերրանէն Հալէպ գօնսոլաթօսը թէրճէմանը իւր վիլայէթին ուժուրը էճնէպիյէ միւտիրի արասընտա պիր իսթիլաֆ զուհուր իթմիշ, վէ քէյֆիյէթ՝ մագամը վիլայէթէն Տախիլիէ նէզարէթինէ պիլտիրիլտիկի կիսպի, գօնսոլօս թարաֆընտան տա Ինկիլիթերրա սէֆարէթինէ իշար օլընմըշ տը։ Ինկիլիթերրա սէֆիրի իւր պաշ թէրճէմանը, չարչէնպիհ կիւնիւ Պապը Ալիյէ կիտէրէք, սատրազամ վէքիլի Նէճմէտտին պէյ վէ խարիճիէ միւսթէշարը Գուլումճեան Յովհաննէս պէյ իւր։ Մէսաիլի ճարիյէ վէ Ինկիլիթերրանէն Հալէպ գօնսոլաթօսը թէրճէմանը վէ վիլայէթ ուժուրը էճնէպիյէ միւտիրի պէյնինտէքի իխթիլաֆ հագդընտա միւլագաթ իթմիշ տիր։ Սէպէպը իխթիլաֆ հագդընտա իճրայի թահգըգաթ օլընմասը լիւզումը՝ խարիճիէ նէզարէթինտէն Տախիլիէ նէզարէթինէ պիլտիրիլմիշ վէ նէզարէթը միւշարիլէյհատան տախի պու պապտէ Հալէպ վիլայէթինտէն իսթիֆսարը քէյֆիյէթ օլընմըշ տը։

Մարիէնպատտան ալընան պիր թէլէգրաֆա կէօրէ, մայիսի նապրրը ճավիտ պէյ, սարը կիւնիւ սոն ատֆա ատարազամ բաշալէկ Մարիէնպատտա միւլագաթ իթտիքտէն սոնրա, Վիէննատա կիթմիշ տիր։— Հագդը բաշա վէ պարօն Էրէնթալ, պիրլիքտէ արապա իլէ, Մաահոնա տաղընը կէզմիշլէր տիր։ Պատէհու պարօն Էրէնթալ Վիէննատա վէ Հագդը բաշա Գարլսպատտա ազիմէթ իթմիշլէր տիր։

Ճավիտ պէյ Վիէննատա վասըլ օլմըշ, վէ ըսթասիօնտա սէֆիր Բէյլիտ բաշա իլէ սէֆարէթ էրքանը թարաֆընտան իսթիգպալ օլընմըշ տը։

Հօրանտան ալընան սոն խապէրլէրէ կէօրէ, Տիւրգիլէրին չէյխլէրի՝ Ամիրէ գայմագամընն նէզտինէ կիտէրէք, հիւքիւմէթին Տիւրգիլէրէ գարշը պաշլատըղը հարպը տուրտուրմասը իչին իճրայի վէսաթաթ իթմէսինի բէճա իլէմիշլէր տիր։ Տիւրգիլէրին թէլէֆ իթտիքլէրի էշխաս 60 քիշի օլուպ, պունլարըն Շոմ քիւչիւք չօճուգ վէ Յիւ, վանչիհանէ սուրէթտէ պօղուլմըշ գատընլար տը։— Տիկէր մալիւմաթա պագըլըրսա, Տիւրգիլէր չու էնատէ հալը սիւքիւնէթտէ օլուպ, սարիր քէօրէրէ հիւճում իթմէք իչին ֆըրսաթ պէքլէեօրլար։ Պու բիվայէթ՝ Հօրանտան Շամա ավտէթ իթմիշ օլան Հօրան մէպուսը Սատտէպին պէյ թարաֆընտան թաստիգ օլընմըշ տը։

Պիր խայլի Օսմանլը սէյեահլար Պիւքրէչէ վասըլ օլմըշլար տը։ Հէր նէ գատար պու խապէր կէճ ալընմըշ իսէ տէ, տէրհալ պիր զապտուլ գօսիթէսի թէչքիլ օլընմըշ տը։ Սէյեահլար, Քէօսթէնճէտէ վէ Պիւքրէչտէ ֆէվգէլատէ իհթիրամաթլէ իսթիգպալ օլընմըշլար տը։ Միւղիգա, պու արատա Օսմանլը մարշընը չալմըշ տը։ Միւսաֆիրլէր՝ Պիւքրէչին չայտանը թէժաչա մահէլլէրինի կէղմիշլէր տիր։

Անասրը միւխթէլիֆ պէյնինտէ իթթիհատ վէ ուխուվվէթի թէէմին իտէճէք թէտպիրլէր իւզէրինէ իճրայի միւզաքէրէ իթմէք իչին, իթթիհատ վէ Թէրագզը ճէմիյէթինին եազընտա իճթիմա իտէճէկի վէ էն մուհիմ չէհրլէրտէ ուժումի չիրքէթլէր թէչքիլ վէ սաիր թէտապիրի լազըմէ իթթիխազ իլլէճէկի իշիտիլմիշ տիր։

Նաֆիա նազրը Հալատեան էֆ., ոեպտեմբերտէ օթօմոպիլ իլէ Երզրումա սէյեահաթ իթմէք ֆիքրինտէ պուլունուեօր։ Նէզարէթին պազը մէմուրլարը իլէ Պիզա մէպուսը Տր. Արիֆ Իսմէթ պէյ տէ՝ միւշարիէյհէ ըէֆագաթ իտէճէքլէր տիր։

Կէչէն սալը կիւնիւ Զէթինէ սէրայընտա, Հիլմի բաշանընն չէրիֆինէ պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ տիր։ Էօյլէտէն սոնրա բաշալի միւշարիլէյհ, սէրայ օթօմոպիլիյլէ, Գաթարօ պօղազլարընընն մէնզարէսինի թէմաշա իթմէք իւզրէ հուտուտա գատար ազիմէթ իթմիշ, վէ Զէթինլիյէ ավտէթինտէն սոնրա գըշլաեա կիթմիշ տիր։ Օ էսնատէ, Համիտիյէ գրուազէորիւնիւն զապթանը, հարպիէ նազրը թարաֆընտան պիր պիւֆէյէ տավէթլի օլարագ օրատա պուլընմըշլար տը։ Պու միւնասիպէթլէ թարաֆէյնտէն զաեէթ սամիմի սուրէթտէ իտարէի ազատնլար օլընմըշ տը։ Օսմանլը վէ Գարատաղ օրտուլարը վէ Օսմանլը պահրիէսի իչին պատէլէր նուշ իտիլմիշ տիր։ Ագշամ սահթ 6տա, Օսմանլը սէֆարէթխանէսի պաղչէսինտէ պիր չայ զիեաֆէթի թէրթիպ օլունուպ, քեաֆֆէյի սէֆիրլէր, վիւքէլա, սէրայ վէ հիւքիւմէթ բինալը հազրը պուլընմըշլար տը։ Սահթ 8տէ խարիճիէ նազրը թարաֆընտան հէյէթը մահսուսէնին չէրէֆինէ պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ վէ սահթ 10տա բրէնս Տանիլօ՝ պիր պաղչէ էյլէնճէսի թէրթիպ իյլէմիշ տիր։ Պու էյլէնճէ բէք բարլագ օլմըշ տը։ Օ կիւնիւ Հիլմի բաշա, մայէթի վէ «Համիտիյէ»նին զապիթլէրիյլէ պիրլիքտէ Բընէգատա կիթմիշ տիր։ Բրէնս Բէթար վէ Օսմանլը սէֆիրի պէրապէրինճէ պուլընմըշլար տը։ Բընէգատա Հիլմի բաշա վէ մայէթի վաբօրա բաքիպէն Եգօրատա կիտէճէքլէրի վէ «Համիտիյէ»նին զապիթլէրինին տէ պիր թէրէնը մահսուս իլէ Անթիվարիյէ պիլ ազիմէ, օրատան մէզքիւր գրուազէօր իլէ Մէտուսա կիտէրէք։ Հիլմի բաշայը ալմալարը մուզարլը պուլընմըշ տը։ Բաշալի միւշարիլէյհ, Բընէգատան քրէնս Նիգօլաեա չէքտիկի պիր թէլէկրաֆտա,

սէրայ վէ Զէթինէ էնալիսի թարաֆընտան հաղզընտա կէօսթէրիլէն իմթիրամաթը սամիմանէալէն տօլայը պէեանը թէշէքքիւր իյլէմիշ տիր։ Հիլմի բաշա, թարաֆը հազրէթը Բատիշահնտէն, բրէնսէս Միլէնտա, Հէրէքէ մամուլաթընտան իրէք պիր խալը ինտա իմմիշ տիր։

Զարշէնպէ կիւնիւ Ալմանիա սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը վէ Ֆրանսա իլէ Իթալիա սէֆարէթլէրի իքինճի թէրճէմանլարը Պաղը Ալիէ կիմմիշլէր, վէ նամիզատլըղը սէպէպլէյէ պիր գաշ կիւնէն պէրու մագսատընա կէլէմէմէքտէ օլան խարիֆիկ նաղլերը Բիֆաթ բաշանընը զայրուպէթինէ մէպնի, խարիֆիկ միւսթէշարը Գուլյումենան պէյէ միւշթէրէքէն չիֆանի պիր թէպլիղաթ իճրա իմմիշլէր տիր։ «Եէնի Ղազէթա»նընը մալիւմաթընա կէօրէ, պու թէպլիղաթը մագսատի, Թիճարէթ մանֆէմէլէրինին լաղվ իտիմէսինէ գարշը բրսթէսթօ օլուպ, պու մանֆէմէլէր՝ իմթիֆազը պէյն էլ սիւէլ իլէ թէէսսիս օլընաբղը ճիհէթլէ, աէվլէթլէրին մուվաֆագաթբյա լաղվը գապլի օլաճաղընը պէեան էյլէմիշլէր տիր։ — «Լ. Հէրալտ», Թիճարէթ մանֆէմէլէրին լաղվը թասավվուր իտիմէսինէ թէճճիւպ իտէրէք, տիեօր՝ քի, «Էկէր պու ֆիքր տօղրու իսէ, թէէսսիւֆ օլունուր։ Էկէր պունունլա, սէֆարաթ թէրճէմանլարը՝ մանֆէմէլէրատէ պուլընմասը մէն իտիմէք իսթէնիլիեօր իսէ, մագսատ հասըլ օլմըշ օլմազ։ Զիրա թէրճէմանլար՝ Թիճարէթ մանֆէմէլէրինատէ պուլընաճագ եէրատ՝ նիզամիէ մանֆէմէլէրինատէ պուլունուրլար։ Էսասէն պունտա հիչ պիր ֆարգ եօք տըր։»

Զաթը հազրէթը Բատիշահի, սէրայ էրքանընտան պաղըրյա պիրլիքատէ Սէօկիւտլիւ վաքըրընա լաքիպլէն կէչէն կիւն Պաղա լիմանընա կիտէրէք, հէմշիրէլէրի Մէհմէտ սուլթանը զիեարէթ իմմիշլէր տիր։

Ծաարը սապրգ Բեհամիլ բաշանընը քիւչիւք մախսուսը կէչէն կիւն վէֆաթ իմմիսկինտէն, թարաֆը Շահանէտէն բաշալ միւշարիւէյէ պիլ վասթա պէեանը թէէսսիւֆ օլընմըշ տըր։

Ինկիլթէրա գրալընը թաճ կիյինտէք բէմինտէ Զաթը հազրէթը Բատիշահի վէ հիւքիւմէթը Սէնէտ նամընա վէլիի ահտ Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ·նին հազրը պուլունմասընա գարար վէրիլմիշ տիր։

Զարշէնպէ կիւնիւ, Դրըմ մուհարէպէսինտէ վէֆաթ իմմիշ օլան Ֆրանսըզ սասքիրինին, վէ բէնէշէնպէ կիւնիւ տախտ մէզքիւր մուհարէպէտէ թէրքը հասաթ իյլէմիշ օլան Իթալիա սասքիրինին զիքրի ճէմիլլէրի իլէն, Ֆէրիքէօյիւնտէ Լաթին գապրիսթանընտա սաիր սէնէլէր կիպի մէրասիմի մախսուսէ իճրա իտիլմիշ, վէ պու մէրասիմտէ, Հարպիէ նէզարէթինտէն վէ հիւքիւմէթը Օսմանիէ իլէ Իթթիհատ վէ Թէրաքգը ճէմիյէթի թարաֆընտան վէքիլլէր հազրը պուլընմըշ, վէ նութզլար իրատ իտիլմիկի կիպի, մագպէրէլէր իւզէրինէ տէ միւքէլլէֆ գուրբնալար վազ օլընմըշ տըր։

Բէնէշէնպէ կիւնիւ Ավսթրիա-Մաճար իմբէրաթօրընընն 80ինճի սէնէյի վէյլատէթի օլտըղընտան, սապահլեընն Պէյօղլընտա Սանթա-Մարիա քիլիսէսինտէ պիր այնի ռուհանի իճրա իտիլմիշ, պունտա սէֆիր իլէ սէֆարէթ վէ գօնսօլաթօ էրքանը, մայէթ վաքօրը գօմանտան վէ զապիթանը, վէ Ավսթրիա-Մաճար թէպասը միւթէպէրանը հազրը պուլընմըշլար տըր։ Այնի ռուհանիէն սօնրա, սէֆարէթխանէտէ, սէֆիր՝ թէպասանընն թէպրիքլէրինի զապուլ իյլէմիշ տիր։ Պու սրրատա նութզլար իրատ օլընմըշ վէ սէֆիր թարաֆընտան իմբէրաթօրա պիր թէլէկրաֆ չէքիլէրէք, կէրէք քէնտի վէ կէրէք թէպասա նամընա պէեանը թէպրիքատա իյլէմիշ տիր։— Զաթը հազրէթը Բատիշահի նամընա պաշ մապէյնճի Լութֆի պէյ վէ հիւքիւմէթ նամընա խարիճիէ միւսթէշարը Յովհաննէս պէյ Գուլյումենան սէֆարէթխանէյէ կիտէրէք, սէֆիրե պէեանը թէպրիք իյլէմիշլէր տիր։— Բէնէշ. կիւնիւ օյլէյին զարազօլ կէմիսի թարաֆընտան 24 բարէ թօր ատըլաբղը կիպի, սէֆարէթին մայէթ վաքօրը վէ լիմանըմըզտա պուլընան Ավսթրիա թիճճար սէֆինէյէրի տէ պայրագլարա տօնանմըշ վէ ագշամ եէնիքէօյտէ սէֆարէթխանէ էօնիւնտէ մահէթ վաքօրը թէնվիր իտիլմիշ վէ ֆիշէնքլէր տիլմըշ տըր։ Մէզքիւր սէֆարէթխանէտէ օ ագշամը պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ տիր։

Բուսիա սէֆիրինին ղէշ հաֆթա մէզունիյէթլէ Իզվիցերիայա կիմտիկինի զաղէթալար ըիվայէթ իտրեօրլար։

Էվրօպատա պուլընան Սապահէտտին պէյ վէ Հօճա Գատրի էֆ. իլէ իթթիլաֆ ագաը իշին Իթթիհատ վէ Թէրաքգը ճէմիյէթի թարաֆընտան Խիւսրէվ Սամի պէյին կէօնտէրիլտիկինէ տաիր պաղը զաղէթալարընն վէրտիկի հավատսի, մէզքիւր ճէմիյէթին մէրքէզը ումումիսի թէքզիպ իտէրէք, «Իթթիհատ վէ Թէրաքգը ճէմիյէթի պէօյլէ պիր իթթիլաֆ իշին Էվրօպա քիմսէյի կէօնտէրմէմիշ վէ կէօնտէրմէյէ տէ լիւզում կէօրմէմիշ տիր» տէմիշ տիր։

Օգոստոսըն 15/29ընճը բազար կիւնիւ, Մօսատա, Օսմանը ատնանմասը մէնֆասթընա պիր գանըգ եարըշը իճրա իտիլճէք տիր։

Բուսիատա թէվզըֆ վէ մուահիսարէն թանիլէ գելընան էրզրում մէպուսը Փասարըմաճան էֆ., կէչէն չարշէնպէ կիւնիւ Պաթումատան Տէրիսատէթ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իմթիկինի թէլէկրաֆլա պիլտիրմիշ տիր։

Մալիէ նազըրը Ճավիտ պէյ, չարշէնպէ կիւնիւ Մարիէնպատա սատրազամ Հաղզը բաշա իլէ կէօրիշմիւկիւնտէ, Ֆրանսա, Ինկիլթէրա վէ Ալմանիա ռիճալը հիւքիւմէթի իլէ ճէրլեանի իտէն միւլագաթլարընընն նէթիճէլէրինի վէ Ֆրանսատա ագտ իմմիշ օլտըղը 6 միլեօն լիրալըգ իսթիդրազընն թաֆսիլաթընը միւշարիւէյէ-թէպրիղ իյլէմիշ տիր։

Ճավիտ պէյ՝ Սէլանիքտէ ինչա իտիլճէք օլան կէօմրիւք պինալարընընն վազը կատա բէյտինտէ հազրը պուլընմագ իւզրէ պու կիւն չէհրի մէզքիւրէ մուվասալէթ իտէճէք տիր։ Միւշարիւէյի՝ իշպու բազար իրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզտէ պէքլէնիեօր։

Շէհիր էմանէթինին ագտ իյլէտիկի պիր միլեօն 50 պին լիրանընն սուրէթը սարֆընտատիր աթիտէքի գարարլար վէրիլմիշ տիր։ Եէնիտէն ինչա օլընաճագ քէօրրիւ պէտէլի 237,000 լիրաի օսմ., Թիւրքիա միլլի պանգասընտան վէ Պանգը Օսմանիէնն միւթէլիֆ թարիխլէրտէ ագտ օլընան ավանսլարընն պէտէլի 27,610, իթֆայէ ալայը մասրաֆը 1200, Զըրշը հարիգ մահէլլի՝ 80,000, Սուլթան Ահմէտ մէյտանընընն իսլահը 6000, Իսթանպօլ խարիթասընընն թանզիմի 7000, խասթախանէլէր ինչասը 50,000, Գասըմ-բաշա տէրէսի 60,000, ճիվարը 100,000, չըմէնտրֆէր եօլը իւզերինտէ Թէնէքէ մահալլէսի 10,000, Պէյօղլը վէ Իսթանպօլ ճիհէթլէրինտէ իսթիմլաք օլընաճագ պինալար 45,000, տէվարիե վէրիլէճէք ինչաաթ իշին թախսիսաթ 40,000, Շէհիր էմանէթինին վէ տէվարինին 1326 սէնէսի նիհայէթինէ գատար աչըղը իշին 162,000 լիրա քի, ճէման 831,810 լիրաի օսմանի։

Դօզօրիքի նամ բուսմա մէզահ զաղէթասը թաթիլ, վէ Մըսրրատա չըգան էլ-Մուէյեիտ նամ արապճա զաղէթանընն Թիւրքիայա տուխուլի մէն իտիլմիշ տիր։

Ֆրանսա մալահաթկիւզարը Մ. Գօբ, Թարապլուսը Ղարպէն թանտիտի հուտուտ մէսէլէսինէ տաիր կէչէն կիւն Պաղը Ալի հուգուգ միւշավիրի Բէյլիտ պէյ իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

Պաղը Իսլամ գատընլարընընն եիւզլերինի թէմամիյլէ էօրթմէտիքլէրինէ վէ ատապ ու ախլագը միլլիէյի Իսլամիէյէ ժուղայիր հալ ու հարէքէթլէրտէ պուլընաբգլարը՝ ա վէնտինի, տինէն վէ սիեասէթէն թէճվիզ օլունամանան պու կիպի հալէթլէն հէր հալատէ մէնի չարէյէրինին իթթիխաղրա, տինի միւդէյէն վէ Շէրը չէր՝ ֆի Մէհէմմէտինին մուհաֆագասընա տիգզաթ վէ իթթինա օլընմասը խուսուսընընն ումումա իշարը՝ Շէյխ իւլ Իսլամլըգ մագամընան պա թէզքիրէ պէտիրիլմիշ վէ քէյֆիյէթ՝ Տախիլիե նէզարէթինէն էմրիյէթը ումումիէ միւտիրիյէթինէ վէ վիլայէթլէրէ թէպլիղ գելընմըշ տըր։ — Շու եօլտա վէսաեա վէ էվամիրի, ճաապա պիզիմ պիր թազմ ատչըգ սատչըգ Կէզլն Խրիսթիեան գատընլարընա, գըզլարընա քիմ թէպլիղ իտէճէք տիր։

Մարտ 31 վագրաի միւէյիմէսինտէ Ադնավուտ քէօյիւնտէ սիւարի միւլազիմլէրինտէն Սալահէտտին պէյի սուրէթը զատարանտէ թէլէֆ իտէն վէ պու քէրրէ տէրատսթ իլէ Տիվանը հարպճա մուհաքէմէ իտիլէրէք, ասըլմասընա գարար վէրիլէն Սիվասը Հասան օն պաշը, բէնէշէնպէ կիւնիւ Էյին էօնիւնտէ ասըլմըշ։ Վէ ճէսէտի գալէլէր խարիճինտէ տէֆն իտիլմիշ տիր։

1326 սէնէսինտէ Գօզանտա Հաճընը Քէօքճիւ օղլը Գրիգոր վէ Տավար օղլը Էմիրէյի գաթլ վէ էշա վէ բարալարընը ղասդ իթթիքլէրի, պիլ մուհաքէմէ սապիթ օլան Զէյնէլ օղլը Հապիպ վէ Ճաֆէր օղլը Ահմէտին իատամլարընա տաիր մանֆէմէճ վէրիլէն գարար պա իրատէ սէնիե թաստիգ օլընմաղլէ, իճրասը՝ Ատիլե նէզարէթինտէն մահէլլինէ իշար օլընմըշ տըր։

Զարշէնպէ կիւնիւ Գալաթատա Բիրլճգաբուսընտա Տիզ օղլը Միհրան պէյ վէրէսէսինին միւթէսարրըֆ վէ Վեգթոր Տէմիրիասինին միւսթէֆիր օլարը գոգ քէօմիւրիւ ատբօսընտան հարիգ զուհուր իտէրէք, եալընըզ մէզքիւր տէբօ միւհթէրէգ օլարը հալտէ պասատրըլմըշ տըր։

Հապսխանէի ումումիտէ Իրանը ճէլիլ, Մէհատտ Բեազիմ վէ Եունանը Խրիսթօ պէյինտէ միւնազատ զուհուր իտէրէք, ճէլիլ՝ Բեազիմ իլէ Խրիսթօյը պիր չօգ եէրլէրինտէն աղըրճա կարալամըշ տըր։ Ճարիհ տէրատսթ իտիլմիշ վէ տիկէր պիր մահէլլէ գօնուլմըշ տըր։ Իճրա իտիլէն թահգըգաթատա, ճարիհին, պէօյիւք պիր չիվիյի թաշլարա սիւրէրէք սիվրիլմիշ վէ պէօյիւք պիր ալէթը ճարիհէ հալինէ կէթիրմիշ օլտըղը անլաշըլմըշ տըր։ Բեազիմ վէ Խրիսթօ, ճէլիլէ գարշը մանֆէմէտէ չահատէթ իմմիշ օլտըգլարընտան, ճարիհ՝ պունլարատան ինթիգամ ալմագ մագսատիյլէ պու ճինայէթի իճրա իմմիշ տիր։

Կէչէն կէճէ սաաթ 4 բատտէլլերինտէ Թէբէ-պաշը ճիվարընտա պիր բօլիս մէմուրը՝ արգասընտա չարշաֆ վէ եիւզիինտէ բէչէ պուլընան 30 եաշլարընտա պիր խըզմէթճի Ռում գատընընը թուսմըշ տըր։ Մէզպուրէ, պիր Ռում պէրպէր իլէ միւնասէպաթ բէյտա իմմիշ, վէ պու տէֆա մէրգուսընը՝ տիկէր պիր գատընը սէվտիկինի խապէր ալարագ, հազրզէթի անլամագ իշին, թէպտիլ գելաֆէթ իմմիշ օլտըղընը սէօյլէմիշ տիր։

Քսանթիտէ կէչէն կէճէ պէօյիւք պիր կանկըն զուհուր իտէրէք։ 2 խանէ վէ 20 գատար տիւքքանն կանմըշ տըր։ Զարարընը պիր գըսմը սիկուրթալը իմիշ։

Գասթէմօնիտէ տօլու իլէ գարըշըգ չիտէթի պիր եաղմուր եաղարագ, քէօրրիւլէրի խարապ իմմիշ վէ պիր չօգ խանէլէրին պօտրումարընը սու պասմըշ տըր։ Զարար բէք չօգ տըր։

Օտէսատան կէլէն պիր չախսընը սանտըղընտան, մէրգուսընը հալ ու վազիյէթինէ ույմանաճագ վէ ճէսիմ պիր սէրվէթ պաղլը օլաճագ տէրլեճէտէ միւճէվհէրաթ զուհուր իմմիշ տիր։ Էմնիյէթը ումումիյէ միւտիրիյէթի՝ զաթէն պէօյլէ պիր քիմսէնին կէլէճէկինի խապէր ալարագ, կէօզէթմէք տէ իմիշ։ Մէրգում թանթը թէվզըֆա ալընմըշ տըր։

Պրուսա պէլէտիյէ իտարէսի՝ էքմէք ֆիեաթընը նիզամ ալմագ իսթէտիկնանէն, չէհրին 80 ատա էքմէքճի ֆրուն-լարընտան 60ը ֆրուն-լարընը գաբամըշլար տըր։ Պէլէտիյէ իտարէսի՝ պու ույզունըզլըղընն Լօնիւնիւ ալմագ իշին, ուն սաթընն ալարագ, միւհթաճինէ թէվզի իմմիշ վէ Մուտանիատան էքմէք կէթիրմիշ տիր։

Պիլճիքտէ պուլընան իրէք ֆապրիգալարընտա չալըշան գաարն իշճիլէր, կիւնաէլիքէրինին արթըրըլմասընը թալէպ իտէրէք, պունտան էվվէլ թաթիլ իշղալ իմմիշլէր իսի։ Պու քէրրէ տէ, Պրուսատան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, օրատաքի իրէք ֆապրիգալարընտա չալըշան գաարն իշճիլէր՝ թաթիլ իշղալ վէ նիմատլէր իճրա իյլէմիշլէր տիր։

Օսմանը թապիյէթինի գապուլ իտէն Իրան թէպասը էվլատալարընընն տա, գանուն մուճիպինճէ ատքէրէ ալընմասը լազըմ կէլտիկի՝ իճապ իտէնլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

Բուսիա տախիլ իլէ Բուսիանընն Գարատէնիզ սէվահիլինտէ պիթթիւն շիտէթիյէ իճրաի հէրգամ իմմէքտէ պուլընան գէլէրատան տօլայը պու սէնէ Հիճազտա թէտապիրի սըհհիյէյի ֆէվգէլատէ իթթիխազ օլընմագ վէ եալընըզ պու սէնէյէ մախսուս պուլընմագ իւզրէ, Մէքքէ իտարէսի սըհհիյէսինին սէնէլիք թախսիսաթընա իլավէթէն 10,000 լիրանընն Մալիէ խազինէսինտէն կէօնտէրիլմէսի՝ մագամը Սատարէթտէն Մալիէ նէզարէթինէ եազըլմըշ տըր։

Եըլարզտա պուլընան ժուրնալլարը թէտգիգէ մէմուր օլուպ, Հարպիէ նէզարէթինտէ թօրլանմագտա օլան գամիսիօն, իյֆաի վազիֆէ իթթիկի սըրատա, մէվճուտ էվրագ միեանընտա 117 ատէտ պանգնօթ զուհուր իմմիշ տիր։

Կէչէն սապահ Շիչլի սօգաղընտա խանէսինտէ ինթիհար իտէն կէնճ իսլամ, Ֆրանսըզ խասթախանէսինտէ վէֆաթ իմմիշ տիր։ — Էվվէլքի կիւն Շիրքէթի Խայրիէ վաքօրը եօլճըլարընտան պիր Իսլամ գաարը, Գալթա-Լիմանը էօնիւնտէ քէնտիսինի տէնիզէ աթմըշ վէ վաքօր տուրտուրուլուպ արանմըշ իսէ տէ, պիչարէ ագընթքեա գաբըլարագ զայպ օլմըշ օլտուղընտան, պուլունամամըշ տըր։

Կէչէն կիւն Թօգատտա իրքի սանիէ գաատար հարէքէթը արզ վուգու պուլմըշ վէ Նիքիսար իլէ Բէչատիէտ տախի հիսս իտիլմիշ իսէ տէ, զարարը մուճիպ օլմամըշ տըր։

Կիւլիւ Կիվան նահիէսինտէքի վուգուաթ միւթէճասըրլարընտան պիրինին Մուշտա տէրատսթ իտիլտիկի՝ Պիթլիսատէն պա թէլէկրաֆ իշար գելընմըշ տըր։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

6 օգոստ. 1910

	Ղ.	Բր.
Թէվֆիկ իտիլմիշ էֆ. ուս.	103	34
Բուսէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	216	75
Օսմ. Սիկրթ. չիրքէթի Լ. Օ.	4	65
Տէրիս. Թրամվայ գուբ.	13	45
» » Թահվ. ֆր.	495	
Բէյի	17	20
Տէրիսատատէթ Բրիթիշ	414	50
Տէրգոզ	324	
Ամատուլը չըմէնտրֆէրի գուբ.	15	70
» » Թահ.	507	
Բրէտի Ֆօնսիէ Էմիրսիէն Ս.	320	
» » » Բ.	270	

ԱԴՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.տան	Ղ.	Բր.
Պէհալ մէճիտիյէ ֆարգը	106	65
Մէթալիք	99	20
Բօլ	90	10
Ֆրանսըզ ալթունը	87	08
Ռուսիա լիրասը	109	38
Դրամիս	50	
Բուպլի քեսաբա	8	61

ԻՏԱՐԷ ԽԱՆԷ
Գէյօղլանցա Թագսիմ ճաասէսինճէ Ն. 65

Սահիպի իմթիեազ վէ միւտիրը մէսուլը ղազէթա
ՅՈՎՀ. ԹՕԼԱՃԵԱՆ